

« quod prohiberet tributa dari Cæsari; quod esset seductor populi a Cesare; sed præcipue reum læsæ Majestatis: quod fundabant super hoc, quod fecerat Jesus se Regem, dicendo se esse Messiam et veniendo ante quinque dies in Jerusalem cum turba multa acclamante ipsum Regem. » Lucas Brugensis processum a Caipha factum in duobus præcipue capitibus comprehendit, ex quorum primo ipsum mortis reum esse monstrarunt ex legibus suis; ex secundo vero capite ex legibus Imperialibus morte acerbissima et ignominiosissima necandum esse ostenderunt¹: « Duo enim Caiphas rogat, scilicet an sit Christus ille, qui eatenus sit expectatus juxta promissa Dei; et an si natura Filius Dei: Aegro enim animo ferens, quod testes nihil objicerent alicujus momenti ad ferendam in Jesum mortis sententiam, ipse, eujus furori longa erat omnis mora, paucis causam absoluturus, totius negotii capita hæc duo proponit. Omnis enim Principum erga Jesum fons odii erat, quod Jesus plebeius et vilis homo (ut ipsorum erat opinio: occupaverat enim eorum animos perversus Jesu contemptus) pro Christo se haberet, adeoque pro Filio Dei germano. Ex his enim duobus capitibus proficiscebantur cætera ut quod absque illorum venia diceret populum, et totum post se traheret mundum, quod traditores Seniorum minoris faceret, quod legis ceremonias minus exacte observaret, denique quod nec Principum ipsorum viiis parceret. Propter autem utrumvis horum eum censebant apud se mortem dignum: nam quod se pro Filio Dei habebet, judicabant blasphemum, utpote statuerunt plures Deos; quod vero pro Christo, reum læsæ Majestatis, tum Cæsar, tum Christi aliquando venturi. Sic enim pressi a Pilato explicare causam, ob quam ipsum morte dignum arbitrantur, duo illa objecerunt, quod prædicasset se Christum Regem Judæorum, et ita contradixisset Cæsari; et quod se fecisset Filium Dei. »

4. — Erat et aliud quoddam obstaculum, quod ardenti ipsorum interjiciebatur siti, qua innocentissimi Agni sanguinem, quanto citius fieri posset, effundere desiderabant. Ex quo enim macellum hoc nequaquam in die festo instituere decreverant: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo; cur putas eos postea vires suas conjunxisse, ut in maxime sestivo die (Erat enim magnus dies ille Sabbathi) tanta cum violentia mortem ejus urgerent, et postularent? Respondeo quod ex quo tantam Jesus occidendi per viam traditionis Judæ opportunitym præsto haberent, occasionem hanc nequaquam negligendam esse duxerunt aut tempus indulgendum, in quo se defenderet, vel alias quispiam ipsum tueri, aut salvare posset; ac proinde

mane facta, concilium inierunt, etc. et ne furor ille penes populum concitatus, paulatim intepesceret, ipsimet in persona omnes ad sollicitandum Pilatum abierunt. Et tametsi tempore pascali Judæis minime liceret ulli hominum, etiam per sententiam mortem inferre; imo ne, qui agnum Paschalem manducaturi erant, contaminarentur, ne pedem quidem suum prætorio Pilati inferre voluerint. Imo quod plus est, non solum ipsis illicitum erat, cuicunque hominum necem inferre, verum etiam ex consuetudine antiqua, sive privilegio, hanc a Romanis receperant gratiam, quod in die illo festo reum aliquem morte capitali plectendum liberare possent. Et tamen quia ex altera parte, ob innumerum ex omnibus mundi nationibus congregatum populum, ignominiosissimam illi mortem infligere poterant ad Christi crucifixionem supra modum anhelabant hocque desiderio instigati, unanimiter se contulerunt ad Præsidem, tanta cum vehementia mortem Christi urgentes; sciebant enim, Præsidem tanquam virum paganum, parvi facturum esse ceremonias et ritus Mosaicos: ac proinde illum a condemnando ad mortem Christo, ob festivitatem paschalem non fore retardandum. Hoc enim fine, ut Toletus obseruat, dixerunt¹: Nobis non licet interficere quemquam Judæis enim non licuisse in diebus Azymorum ullum interficere, satis constat ex Actibus Apostolorum. Malitiose autem judicium refutant, inquit Toletus, tanquam sibi in tanto festo prohibitus. Sed quo putas fine id fecerunt? Ut Christum crucifigant per Pilatum: Hoc enim mortis genus non erat secundum legem, nec a Judæis unquam observatum, sed Romanorum erat. »

5. — Est et aliud motivum, cur Christum a Præside processari et condemnari voluerint, simile videlicet illi, quo novebantur, ut ad capiendum eum in horto Gethsemani Romanorum adhiberent cohortem. Sagaces namque et dolosi Judæi hunc in modum infra se ratiocinabantur; Quod si aliquis in populo exurgeret tumultus (quem non immerito metuere possumus; siquidem propter patrata ab ipso miracula multos e populo habet sui sectatores, præterquam quod quinque diebus ante cum olivis, et palmis ei occurentes, tanquam Regi Israel acclamarint) tota culpa in Pilatum, non vero in nos redundabit; et tametsi populus ob prætensam condemnationis sua injustitiam, exacerbatus remaneret, nos tamen ab hoc odio liberi erimus, si causam ejus ad supremum remiserimus judicem.

6. — Præterea, ut S. Thomas scribit, Hebræi adversus Salvatorem adeo exasperati erant ut mortem ejus voluerint esse non solum ignominiosam, verum etiam publicam, manifestam, et in conspectu infiniti populi inflictam; ac proinde tam sollicite cura-

bant, ut mortis sententia a tribunalii omnibus alius superiore pronunciaretur, quale tunc Præsidis tribunal erat, qui Cæsar, mundi monarchæ, locum obtinebat. Salmeron aliam tangit mortis per crucifixionem illatæ causam, inquiens¹: « Eorum fuit consilium, ut servili crucis genere enecaretur, ne ullus unquam ejus Discipulus surgere, aut ejus doctrinam profiteri auderet, atque ita extingueretur Evangelium. »

7. — Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad Pilatum. Nulli profecto invenietis, quod principes in aliis occasionibus similibus ipsimet cum ministris, et executoribus justitiae personaliter vadant ad associandum reum coram tribunalibus, ut condemnentur; hoc autem in persona Christi accedit, erant enim ibi congregati principes Synagogæ, seniores, magistratus, summi sacerdotes, scribæ et Pharisæi; udne S. Lucas inquit²: Surgens omnes multitudo eorum duxerunt illum ad Pilatum. « Multitudo venit, ait S. Bonaventura³, ut quem ratione superare non poterant, saltem vincerent multitudine. » Enimvero mens illorum non erat, ut Pilatus formaret processum, sed potius speraban⁴ illum depositionibus illorum exhibitorum esse fidem; ac proinde S. Leo in sermone quodam ita scribit⁴: « Expeterunt executorem magis justitiae, quam arbitrum causæ. Offerebant enim Jesum duris nexibus vincatum, colaphis, et alapis frequentibus caesum, sputis oblitum, clamoribus prædamnum ut inter tot præjuditium, quem omnes vellent perire, non auderet Pilatus absolvere. » Salmeron similiter ait⁵: « Omnes simul, ut sic sua præsentia, et multitudine terrerent judicem, et Jesum invidia gravarent, et Pilatus damnationem Jesu in aliam diem, sub praetextu melius cognoscendi causam, non differret, et ne ullus pro Christo surgere auderet, ipsis omnibus præsentibus. » Lucas Brugensis sollicitudinem considerat, qua cum summo diluculo, sine dilatione, omnes convenierunt ad concilium, et Christum ad Pilatum conduxerunt. Ita enim scribit⁶: « Mane summo omnes totius concilii principes, et judices, non contenti mittere Jesum, ipsi Pilatum præsidem audeant, ut Jesu a se unanimiter condemnati, subitanæ crucifixionem extorquerent sua auctoritate sola si possent, allatis autem pluribus causis, et præcepue quod se jactasset Christum Regem Judæorum, ac proinde misseret crimen læsæ majestatis Cæsarea, si opus foret. » Enimvero Judæi vehementer timebant, ne per longiorum temporis moram, Christi manifestaretur innocentia; ac proinde tumultuose, et cum violentia crucifixionis sententiam e manu Pilati extorquere volebant: ita enim auctor quidam erga passionem Dominicam

¹ SALM., t. X, tr. 24. — ² LUC., XXIII, 1. — ³ S. BON., in Luc. — ⁴ S. LEO, s. 8 de Pass. — ⁵ SALMER., ib. — ⁶ LUC. BRU., in Matt.

apprise devotus meditatur, inquiens: « Quam præcipitanter! Aliorum reorum neces saltem in tertium differunt diem; Dominus nocte comprehenditur, mane offertur judici, hora tertia diei damnatur, ad meridiem crucifigitur, hora nona expirat, quasi ejus vita sit omnium perniciose. » Cessit autem eis feliciter, quod cautum esse cupiebant, scilicet ne ullus in ejus defensionem os suum aperire auderet; id enim in præsentia Concilii, et Synagogæ, contra Christi personam testificantium, nullus facere ausus fuisset. Unde Cajetanus ait¹: Nullus comparuit coram Pilato pro Jesu in toto illo passionis tempore. » Qui idem Cajetanus etiam deliberationes, in conciliabulo illo, summo mane habito, editas, his verbis indicat²: « Coligendo tracta in Concilio liquet, quod tractaverunt de criminis læsæ Majestatis, inponendo coram Pilato; et quod non mitterent Jesum ad Pilatum, nec aliqui eorum irent, sed omnes concurrerent ad hoc, tum ne Pilatus differret damnationem Jesu, servando eum in carcere, ut plene exerceret causam; tum ne aliquis auderet favere Jesu, ipsis omnibus præsentibus. »

8. — At vero dicet fortasse aliquis: ex quo inter eos, qui in hoc Concilio evenerunt, etiam Nicodemus, et Josephus ab Arimatæa fuere præsentes, una cum pluribus aliis occultis Christi sequacibus, cur igitur S. Lucas dixit: Et omnis multitudo, etc. Salmeron ad hoc respondit, dicens³: « Expende, omnis: etiam si reclamasset Nicodemus, Joseph et Gamaliel, sed sicut aquæ stilla in ardentem ignem conjecta statim extinguitur: ita paucorum testimonia multitudine aliorum obruebantur, impervuntque verbum illud de Agno: Immolabit que eum universa multitudo filiorum Israel. » Verum enim vero ex quibusdam S. Thomæ doctoris Angelici verbis colligi posse videtur, quod neque hi prædicti Nicodemus, Joseph, et Gamaliel eo fuerint animi robore muniti, ut vel Christum defendere, vel in justitiae Concilii sese opponere aliqua ratione auderent; ait enim sanctus doctor⁴: « Si enim, unus, vel duo excusabile esset, sed omnes. » Apud Isaiam de populo Hebreo dicitur⁵: A plana pedis usque ad verticem non erat in eo sanitas. Celebre quoque est illud Psalmistæ oraculum propheticum⁶: Quare tremuerunt gentes, et populi meditati sunt inania? Astiterunt Reges terræ et Præcipites converunt in unum, adversus Dominum, et adversus Christum ejus. Cum enim Filius Dei Redemptionem suam indifferenter ordinaret pro omnibus, utpote qui vult omnes homines salvos fieri; consequenter etiam Hebreos pariter, et Gentiles aliquam in morte sua partem habere dispositi voluitque tam ab Ecclesiasticis, quam a secularibus condemnari suum,

¹ CAJET., in Joan. — ² Id., in Luc. — ³ SALM., in Luc. — ⁴ S. THOMAS. — ⁵ ISA., I, 6. — ⁶ Ps. II, 2. — ⁷ TIM., II, 4.

que sanguinem concorditer ab universo populo veluti sitibundo postulari, ut hac ratione, prout suo loco dicetur, universim ad omnes fructus Redemptionis suæ derivaretur.

DISCURSUS X.

DE FALSA JUDÆ PÆNITENTIA ET DESPERATIONE, DEQUE DENARIIS AB EODEM RELATIS, QUIBUCUM PEREGRINORUM SEPULTURA COEMPTA FUIT.

IDEA SERMONIS. — 1-2. Quare pœnitentia Judæ non fuit vera et a Deo acceptata. Veræ pœnitentiae conditiones et requisita. Pœnitentia Judæ per omnes partes fuit defectuosa. — 3. Judas vendidit Christum pro vilissimo prelio. — 4. Taxatur impietas sacerdotum, Judam rejicientium. — 5. Judas desperatus maluit se suspendere quam a Christo veniam petere. Cur Judas potius laqueo quam alio modo vitam finire voluit. Fuit etiam murmurator. Fuit abusus gratia Dei. Judas fuit primus qui indigne communicavit. — 6. Quare sacerdotes pretium empionis Christi in Gaphyliacum noluerint mittere. — 7. Eadem materia.

Tunc videns Judas, qui eum tradidit, quod damnatus esset, retulit triginta argenteos Principibus Sacerdotum pœnitentia ductus. Matth., xxvii.

1. — Enimvero tametsi funesta hæc desperationis et infructuosæ pœnitentiae Judæ tragedia, nec non alia omnia, quæ in ordine ad hanc historiam examinari possent, multos sine dubio paritura fuisse discursus; verumtamen quia de negatione Petri tractantes, nonnihil stylum contraximus, operaæ pretium futurum esse duxi; si etiam præsentem materiam nonnihil arctius limitaremus, ut tanto magis nos in mysteriis, passionem Redemptoris proximius attingentibus extendere valeamus.

2. — Judas certior factus, quod Magister ipsius, tam nocturno tempore, quam sub diluculum matutinum, a pleno concilio unanimiter ad mortem fuisse condemnatus, eoque fine omnes concilii primores, eum ad Pilatum usque in persona propria comitatos fuisse, ut eum ad ignominiosissimum crucis supplicium exequendum extimularent; mox horrendæ traditionis suæ pœnitens, triginta argenteos retulit in templum, iisque ibidem projectis, Christum innocentem esse, seque viri justi et sancti sanguinem vendidisse est protestatus: *Pœnitentia ductus, retulit triginta argenteos.* Porro apud Ezechielem sequens ex parte Dei stipulata legitur promissio: *Cum averterit se impius ab impietate sua, quam operatus est, et fecerit judicium, et justitiam, ipse animam suam vivificabit.* Cujus promissionis infallibili supposita veritate, haud immrito querendum venit, cur Judas, qui, ut Matthæus testatur, pœnituit: *Pœnitentia ductus;* quia pecuniam ex iniquo contractu receptam restituit: *Retu-*

¹ EZECH., XVIII, 7.

lit triginta argenteos Principibus Sacerdotum; qui crimen suum confessus est, dicendo: *Peccavi;* qui bonam famam Christo detractam integre restituit, fatendo illum innocentem et dicendo: *Tradens sanguinem justum;* cur, inquam, plenariam absolutionem non receperit, sed damnatus fuerit, et de salute sua desperaverit? Numquid vera pœnitentia a S. Augustino hunc in modum definitur¹: « Est quædam dolentis vindicta, puniens in se, quod dolet commisso? » Unde quinque præcipuae eruuntur veræ pœnitentiae conditions: Quarum prima est, displicentia de Deo offendendo. Secunda firmum propositum, Deum amplius non offendendi, cavendique omnes peccati occasiones. Tertiæ est viva spes, se per merita sanguinis Filii sui in gratiam a Deo esse suscipiendum. Quartæ est sincera culpæ confessio. Quintæ denique conveniens satisfactionis, exsolutionis. Respondeo: verum quidem est, pœnitentiam hoc modo definiri a S. Augustino jamque adductas veræ pœnitentiae conditions probe esse enarratas; at vero pœnitentia Judæ ab omnibus hisce conditionibus deficit. Et quidem in prima defectum commisit, quia dolor ejus non fuit supernaturalis; non enim magistrum suum Filium Dei esse agnovit, sed solum hominem quemdam summa bonitate conspicuum, doluitque ex eo præcipue motivo, quia tam indignam actionem quoad mundum commisit: *Pœnitentia ductus,* ut inquit Hugo Cardinalis²: « non propter amorem Dei, sed magis propter factum enorme. » Defecit quoque in ipso stable Deum amplius non offendendi propositum, siquidem ipsum gravius insuper per suam desperationem offendit, quam antea per traditionem fecisset. Unde S. Hieronymus super illa verba Psalmi: *Oratio ejus fiat in peccatum,* ita scribit: « Pœnitentia Judæ pejus peccatum factum est. Quomodo pejus peccatum factum est? Igitur et suspendio periit. Pro clementia Domini hoc dico, quia magis ex hoc offendit Dominum, quia se suspendit, quam quod Dominum prodidit. » Præterea pœnitentia Judæ defectibilis erat in eo, quia scilicet condonationem a Christo sibi faciendam non speravit; cuius contrarium Petrus præstilit, qui lacrymas suas a benigno magistri sui obtutu animatas, ipsum ad optatum plenariæ indulgentiæ portum perducturas esse confidit. Et merito, nam ut S. Leo de Redemptore nostro scribit³: « Dominus in cruce non frustra oravit, dicens: *Pater, dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt;* quod remedium nec te Juda transiret, si ad eam pœnitentiam confugisses, quæ te revocaret ad Christum, non quæ instigaret ad laqueum; dicendo enim: *Peccavi, tradens sanguinem justum,* in impietatis tuæ

¹ S. AUG., lib. de Vera et falsa pœnit. — ² HUG. CAR., in Matth. — ³ S. HIER., in Ps. cxviii, 7. — ⁴ S. LEO, ser. 5 de Pass.

« perfidia perstitisti, quia Jesum non Deum Dei Filiū, sed nostræ tantummodo conditionis hominem, inter extremum mortis tuæ periculum credidisti; cuius flexisses misericordiam, si ejus non negasses omnipotentiam. » S. Fulgentius similiter quædam tradit doctrinam, ex qua in Iuda vivæ spei defectum fuisse clare arguitur; ait enim¹: « Salubris conversio dupli ratione consistit, si nec pœnitentia sperantem, nec spes deserat pœnitentem; » quorum neutrum Judas præstitit. Defecit quoque pœnitentia Judæ in sceleris sui confessione, quia cum sciret, summos sacerdotes, magistratus, principes synagogæ, cunctosque alios, quibuscum iniquum mercatum contraxerat, jam de facto magistrum suum ad Pilatum perduxisse, ut ejus, tanquam malefactoris, apud eumdem mortis condemnationem procurarent; utique ad domum Pilati abiure debebat, non vero ad templum, ut iniquitatem suam et Christi innocentiam manifestaret, et totus confusus, pedibusque Christi advolutus, delicti sui humiliiter exposceret veniam. Fuit denique hæc pœnitentia defectuosa, ob non restitutam bonam famam ei, cui restitu debebat, quia verisimile est, quod ad colorandam traditionem suam, multas contra magistrum suum machinatus fuerit imposturas, ut proinde necessarium fuerit illas retractare, non vero triginta argenteos in templum ad sacerdotes deferre; quia ut Salmeron advertit²: « Defecit in restitutione, quia pecunia per simoniam acquisita, non est reddenda emptori, qui propter peccatum admissum eam perdidit. »

3. — *Peccavi, tradens sanguinem justum.* Enimvero sanguinem Filii Dei (cujus una dumtaxat stilla mille mundis redimendis sufficiebat) vendidit pro triginta denariis, cum tamen caput asini in Samaria octuaginta argenteis fuisse comparatum. Porro is qui vendebatur, erat ille, de quo Apostolus testatur, inquiens: *In quo sunt omnes thesauri sapientiæ et scientiæ Dei.* Et tamen tam exiguo illum pretio venalem exhibuit, ut ne quidem pretium pro illo postularit, sed eorum indiscretioni remiserit, qui sanguinem Filii Dei adeo sitiebant, ait enim: *Quid vultis mihi dare?* Ubi S. Hieronymus ait³: « Infelix Judas, damnum, quod ex effusione unguenti se fecisse credebat, vult magistri pretio compensare; nec certam tamen postulat summam, ut saltem lucrosa videretur proditio, sed quasi vile tradens mancipium, in potestate ementium posuit, quantum vellent dare. » Observandum quoque est, quod homo sit ille, qui Deum vendit. At vero quamnam homo, qui vermis est, auctoritatem habet in Deum infinitæ Majestatis, ut eum vendere possit? Quod dominus servum et mancipium suum vendat, nihil est peregrinum,

¹ S. FULGENT., ep. 7, c. 5. — ² SALM. — ³ S. HIER., in Matt.